

Καρλ Μαρξ *Τι είναι η Διεθνής*

Ερώτηση: *Ο κόσμος, όπως φαίνεται, έχει άσχημη εικόνα για το τι είναι η Διεθνής. Τρέφουν προς αυτήν ένα ισχυρό μίσος, αλλά τους είναι δύσκολο να καταφέρουν να εξηγήσουν τι ακριβώς μισούν. Ορισμένοι άνθρωποι, που θεωρούν ότι κατάφεραν να εισχωρήσουν βαθύτερα στο μυστικό της Διεθνούς, ισχυρίζονται ότι πρόκειται για ένα είδος Ιανού, μ' ένα ειλικρινές και καλοσυνάτο χαμόγελο του εργάτη στο ένα πρόσωπο και με το προσωπείο του κακούργου - συνωμότη στο άλλο. Ζήτησα από τον Μαρξ να ρίξει φως στο μυστικό...*

Κ. Μαρξ: Εδώ δεν υπάρχει κάποιο μυστικό, καλέ μου κύριε, παρά μόνο το μυστικό της βλακειάς των ανθρώπων, οι οποίοι πεισματικά παραγνωρίζουν το γεγονός ότι η Ένωση μας δρα ανοιχτά και οι σχετικοί απολογισμοί για τη δράση του τυπώνονται για όλους, όσους θέλουν να τις διαβάσουν. Μπορείτε να αγοράσετε το Καταστατικό μας με λίγες πένες. Με μια λίρα μπορείτε να έχετε μπροσούρες, από τις οποίες θα μάθετε σχεδόν τα πάντα για μας, ό,τι κι εμείς οι ίδιοι γνωρίζουμε.

Ερώτηση: *«Το σχεδόν» αυτό είναι πολύ πιθανό, αλλά μήπως το πιο σημαντικό που δε θα μάθω, βρίσκεται σ' αυτό; Θα είμαι εντελώς ειλικρινής μαζί σας και θα θέσω το ζήτημα έτσι, όπως φαίνεται σ' έναν άσχετο παρατηρητή: δε μαρτυρά αυτή η γενική κακόβουλη στάση προς την οργάνωσή σας κάτι περισσότερο απ' ό,τι το μίσος της αστοιχειώτης μάζας; Και θα μου επιτρέψετε να σας ρωτήσω μια ακόμη φορά, άσχετα από αυτά που ήδη είπατε: τι είναι η Διεθνής;*

Κ. Μαρξ: Είναι αρκετό να ρίξετε μια ματιά στους ανθρώπους, από τους οποίους αποτελείται, στους εργάτες.

Ερώτηση: *Ναι, αλλά ο στρατιώτης δεν είναι πάντοτε αντιπροσωπευτικός για την κυβέρνηση, η οποία τον διοικεί. Εγώ γνωρίζω ορισμένα από τα μέλη σας και μπορώ να πω πως δεν είναι από κείνη την πάστα από την οποία βγαίνουν οι συνωμότες. Πολύ περισσότερο που το μυστικό, το οποίο είναι γνωστό σε ένα εκατομμύριο ανθρώπους, δεν είναι μυστικό. Τι γίνεται όμως αν αυτοί οι άνθρωποι είναι απλώς εργαλεία στα χέρια κάποιας τολμηρής, και θα μου επιτρέψετε να προσθέσω, όχι τόσο ξεκάθαρης στα μέσα, παρέας;*

Κ. Μαρξ: Τίποτα δεν αποδεικνύει ότι είναι έτσι.

Ερώτηση: *Κι η τελευταία εξέγερση στο Παρίσι;*

Κ. Μαρξ: Καταρχήν θα σας παρακαλέσω να μου αποδείξετε ότι εδώ υπήρχε κάποια συνωμοσία πως ό,τι συνέβηκε δεν ήταν ένα νομοτελειακό αποτέλεσμα των καταστάσεων που διαμορφώθηκαν. Κι αν ξεκινήσουμε από την ύπαρξη συνωμοσίας, τι είναι αυτό που αποδεικνύει ότι σ' αυτήν πήρε μέρος η Διεθνής Ένωση;

Ερώτηση: *Μα η ύπαρξη πλήθους μελών της Ένωσης στα όργανα της Κομμούνας.*

Κ. Μαρξ: Σε μια τέτοια περίπτωση θα ήταν επίσης συνωμοσία των φραγκομασόνων, αφού η ατομική συμμετοχή τους στη δραστηριότητα της Κομμούνας δεν ήταν καθόλου μικρή. Εγώ μάλιστα δε θα εκπλησσόμουν καθόλου αν ο πάπας ανακοίνωνε πως η όλη εξέγερση ήταν στα χέρια των φραγκομασόνων. Προσπαθήστε να βρείτε άλλη ερμηνεία. Η εξέγερση στο Παρίσι πραγματοποιήθηκε από τους εργάτες του Παρισιού. Οι πιο ικανοί εργάτες αναπόφευκτα θα έπρεπε να γίνουν ηγέτες και οργανωτές, αλλά οι πιο ικανοί εργάτες είναι την ίδια στιγμή μέλη της Διεθνούς Ένωσης. Ομως η Ένωση, ως τέτοια, δεν μπορεί να είναι υπεύθυνη για τη δράση τους.

Ερώτηση: *Ο κόσμος όμως τα βλέπει διαφορετικά. Άνθρωποι κάνουν λόγο για μυστικές οδηγίες από το Λονδίνο και ακόμη και για χρηματική υποστήριξη. Μπορούμε να υποστηρίξουμε πως ο ανοιχτός χαρακτήρας της δραστηριότητας της Ένωσης, την οποία εσείς επικαλείστε, αποκλείει τη δυνατότητα κάθε μυστικής επικοινωνίας;*

Κ. Μαρξ: Εμφανίστηκε μήπως ποτέ κάποια οργάνωση η οποία έκανε τη δουλιά της χωρίς τη χρησιμοποίηση μυστικών όσο και φανερών μέσων επικοινωνίας; Αλλά το να λένε για μυστικές οδηγίες από το Λονδίνο, σαν διατάγματα σε ζητήματα πίστης και ηθικής, που στέλνει κάποιο κέντρο παπικής εξουσίας και ίντριγκας, σημαίνει να μην καταλαβαίνεις πλήρως την ουσία της Διεθνούς. Για κάτι τέτοιο θα απαιτούνταν μια κεντρική εξουσία στη Διεθνή, ενώ στην

πραγματικότητα η μορφή της οργάνωσης δίνει ακριβώς την πιο μεγάλη ελευθερία στην τοπική αυτοτελή δράση και ανεξαρτησία. Στην ουσία η Διεθνής δεν είναι μια κυβέρνηση της εργατικής τάξης, αλλά αποτελεί περισσότερο ένωση, παρά διοικητική δύναμη.

Ερώτηση: *Ένωση με ποιον σκοπό;*

Κ. Μαρξ: Με στόχο την οικονομική απελευθέρωση της εργατικής τάξης μέσω της κατάκτησης της πολιτικής εξουσίας, με στόχο τη χρησιμοποίηση αυτής της πολιτικής εξουσίας για την υλοποίηση των κοινωνικών στόχων. Οι στόχοι μας θα πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο πλατιοί, ώστε να εντάσσονται σ' αυτούς όλες οι μορφές δράσης της εργατικής τάξης. Το να δώσουμε ειδικό χαρακτήρα θα σήμαινε να τις προσαρμόσουμε στις ανάγκες μόνο κάποιας ομάδας εργατών, στις ανάγκες των εργατών κάποιου έθνους. Και τότε πώς θα καλέσουμε όλους τους ανθρώπους σε ενότητα για τα συμφέροντα κάποιων; Αν η Ένωσή μας έμπαινε σ' αυτόν το δρόμο, θα έχανε το δικαίωμα να ονομάζεται Διεθνής. Η Ένωση δεν προδιαγράφει μια συγκεκριμένη μορφή πολιτικών κινήσεων, αλλά μόνο απαιτεί αυτές οι κινήσεις να κατευθύνονται στον ίδιο στόχο. Αποτελεί (μτφρ. η Ένωση) ένα δίκτυο ενοποιημένων κοινοτήτων, διάσπαρτων σε όλο τον κόσμο της εργασίας. Σε κάθε τμήμα του κόσμου το καθήκον μας καταλαμβάνεται από κάποια ιδιαίτερη πλευρά, κι οι εργάτες εκεί προσεγγίζουν την υλοποίησή του με τον δικό τους δρόμο. Οι οργανώσεις των εργατών δεν μπορούν να είναι εντελώς ίδιες σε όλες τους τις λεπτομέρειες, στο Νιούκαστλ και στη Βαρκελώνη, στο Λονδίνο και στο Βερολίνο. Στην Αγγλία, για παράδειγμα, μπροστά στην εργατική τάξη είναι ανοιχτός ο δρόμος να δείξει την πολιτική της δύναμη. Η εξέγερση θα ήταν παραφροσύνη εκεί όπου η ειρηνική διαφώτιση θα οδηγούσε στους στόχους με πιο γρήγορο και σωστό τρόπο. Στη Γαλλία οι πολυπληθείς κατασταλτικοί νόμοι και ο θανατηφόρος ανταγωνισμός ανάμεσα στις τάξεις κάνουν, όπως φαίνεται, αναπόφευκτη τη βίαιη επίλυση του κοινωνικού πολέμου. Αλλά την επιλογή, με ποιον τρόπο θα πρέπει να γίνει η επίλυση, θα πρέπει να την κάνει η εργατική τάξη της συγκεκριμένης χώρας. Η Διεθνής δεν αναλαμβάνει να υπαγορεύσει κάτι σχετικό με αυτό το ζήτημα κι ακόμη είναι αμφίβολο αν θα δώσει συμβουλές. Αλλά σε κάθε κίνημα εκφράζει τη συμπάθεια και παρέχει τη βοήθειά της στα πλαίσια των δικών της κανόνων.

Ερώτηση: *Και ποιος είναι ο χαρακτήρας αυτής της βοήθειας;*

Κ. Μαρξ: Θα σας εξηγήσω με ένα παράδειγμα. Μια από τις πιο συνηθισμένες μορφές του κινήματος για την απελευθέρωση είναι η απεργία. Στο παρελθόν, όταν ξεκινούσε μια απεργία σε μια χώρα, «έσπαζε» εξαιτίας της εισαγωγής εργατών από άλλες χώρες. Η Διεθνής έβαλε τέλος σ' αυτήν την κατάσταση. Έχει πληροφορίες για την επικείμενη απεργία και διαδίδει αυτές τις πληροφορίες στα μέλη της, τα οποία αμέσως γνωρίζουν το μέρος, όπου διεξάγεται ο αγώνας, και το οποίο θα πρέπει να είναι γι' αυτούς απαγορευμένη ζώνη. Έτσι λοιπόν τα αφεντικά θα πρέπει να τα βρουν μόνο με τους δικούς τους εργάτες. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων οι απεργοί δε χρειάζονται κάποια άλλη βοήθεια. Τα απαραίτητα χρηματικά μέσα συγκεντρώνονται με το ταχυδρομείο ανάμεσα στα μέλη των οργανώσεων, με τις οποίες αυτά συνδέονται πιο άμεσα, αλλά αν η κατάσταση τους αποδειχτεί ιδιαίτερα δύσκολη κι αν η απεργία έχει τη σύμφωνη γνώμη της Ένωσης, τότε στους απεργούς δίνονται χρήματα από το κοινό ταμείο. Έτσι λοιπόν για παράδειγμα κερδήθηκε πρόσφατα η απεργία στην καπνοβιομηχανία της Βαρκελώνης.

Συνοψίζοντας, για την ουσία της υπόθεσης. Η εργατική τάξη παραμένει φτωχή, ενώ ο πλούτος αυξάνεται. Φτώχη, ενώ η χλιδή αυξάνεται. Οι υλικές στερήσεις σακατεύουν τους εργάτες, τόσο από ηθική, όσο κι από σωματική πλευρά. Γι' αυτό μπροστά στους εργάτες εμφανίστηκε η επιτακτική ανάγκη να πάρουν την υπόθεση στα χέρια τους. Οι εργάτες πρέπει να αλλάξουν τις υπάρχουσες σχέσεις, ανάμεσα σ' αυτούς από τη μια και στους καπιταλιστές και ιδιοκτήτες γης από την άλλη. Κι αυτό σημαίνει ότι πρέπει να αλλάξουν την κοινωνία. Αυτός είναι ο κοινός στόχος οποιασδήποτε από τις γνωστές εργατικές οργανώσεις. Η λίγκα της γης και εργασίας, οι επαγγελματικές ενώσεις και οι κοινότητες αλληλοβοήθειας, το συνεταιριστικό εμπόριο και η συνεταιριστική παραγωγή είναι απλώς τα μέσα για την επίτευξη αυτού του στόχου. Η αποκατάσταση της πλήρους αλληλεγγύης ανάμεσα σ' αυτές τις οργανώσεις είναι υπόθεση της Διεθνούς Ένωσης. Η επιρροή της αρχίζει να γίνεται αισθητή παντού. Δύο εφημερίδες προπαγανδίζουν τις απόψεις της στην Ισπανία, τρεις στη Γερμανία, τόσες στην Αυστρία και την

Ολλανδία, έξι στο Βέλγιο, έξι στην Ελβετία. Και τώρα, αφού σας έχω εξηγήσει τι είναι η Διεθνής, θα μπορέσετε να διαμορφώσετε άποψη και για τις υποτιθέμενες συννομώσεις.

Ερώτηση: *Και ο Ματζίνι είναι επίσης μέλος της οργάνωσής σας;*

Κ. Μαρξ: (γελώντας) - Ω, όχι! Οι επιτυχίες μας δε θα ήταν τόσο μεγάλες, αν εμείς δεν πηγαίναμε πιο πέρα από τις ιδέες του.

Ερώτηση: *Με εκπλήσσετε! Ημουν σίγουρος ότι αυτός αποτελεί εκπρόσωπο των πιο πρωτοπόρων απόψεων.*

Κ. Μαρξ: Αυτός εκπροσωπεί όλο κι όλο την παλιά ιδέα της αστικής δημοκρατίας. Εμείς όμως δε θέλουμε να έχουμε τίποτα το κοινό με την αστική τάξη. Ο Ματζίνι καθυστέρησε σε σχέση με το σύγχρονο κίνημα όχι λιγότερο απ' ό,τι οι Γερμανοί καθηγητές, οι οποίοι ως τα σήμερα θεωρούνται απόστολοι της αναπτυσσόμενης δημοκρατίας του μέλλοντος. Αυτοί ήταν τέτοιοι κάποτε, μπορεί έως το 1848, όταν η γερμανική αστική τάξη είχε μόλις αναπτυχθεί. Αλλά τώρα αυτοί οι καθηγητές πέρασαν εξ ολοκλήρου με το μέρος της αντίδρασης και το προλεταριάτο δε θέλει άλλο να τους ξέρει.

Ερώτηση: *Ορισμένοι θεωρούν ότι η οργάνωσή σας έχει στοιχεία θετικισμού.*

Κ. Μαρξ: Καθόλου. Μεταξύ μας υπάρχουν θετικιστές και θετικιστές, αλλά αυτοί δεν ανήκουν στην οργάνωσή μας και με επιτυχία προωθούν την υπόθεσή τους. Όμως αυτό δεν είναι κάποια υπηρεσία της φιλοσοφίας τους, η οποία δεν έχει τίποτα κοινό με την ιδέα της λαϊκής εξουσίας, όπως εμείς την καταλαβαίνουμε. Είναι μια φιλοσοφία η οποία επιδιώκει απλώς να αλλάξει την παλιά ιεραρχία με μια νέα.

Ερώτηση: *Μου φαίνεται πως, σ' αυτήν την περίπτωση, οι αρχηγοί του σύγχρονου διεθνιστικού κινήματος θα έπρεπε να επεξεργαστούν τη δική τους φιλοσοφία, όπως δημιούργησαν και τη δική τους Ένωση.*

Κ. Μαρξ: Απολύτως σωστά. Είναι δύσκολο να περιμένουμε, για παράδειγμα, πως εμείς θα μπορούσαμε να έχουμε επιτυχία στον πόλεμό μας ενάντια στο κεφάλαιο, εάν δε χτίζαμε τη δική μας τακτική, στηριζόμενοι, ας πούμε, στην πολιτική οικονομία του Μιλ. Αυτός σκιαγράφησε την εικόνα ενός είδους σχέσεων ανάμεσα στην εργασία και στο κεφάλαιο. Εμείς ελπίζουμε να δείξουμε ότι είναι δυνατό να διαμορφώσουμε άλλες σχέσεις.

Ερώτηση: *Τι έχετε να πείτε για τις Ηνωμένες Πολιτείες;*

Κ. Μαρξ: Τα βασικά κέντρα της δραστηριότητάς μας βρίσκονται τώρα στις παλιές ευρωπαϊκές χώρες. Πολλές συνθήκες επιτρέπουν ως τα σήμερα να σκεφτόμαστε ότι το εργατικό ζήτημα δεν αποκτά γενικευμένη σημασία για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αλλά αυτές οι συνθήκες γρήγορα εξαφανίζονται και το εργατικό ζήτημα γρήγορα προωθείται εκεί σε πρώτο πλάνο μαζί με την άνοδο, όπως και στην Ευρώπη, της εργατικής τάξης, διαφορετικής από τα άλλα στρώματα της κοινωνίας και διαχωρισμένης από το κεφάλαιο.

Ερώτηση: *Εγώ πιστεύω ότι στην Αγγλία η επικείμενη επίλυση, όποια κι αν θα είναι αυτή, θα μπορούσε να επιτευχθεί όχι με το δρόμο της βίαιης επανάστασης. Η αγγλική μέθοδος διαφώτισης στις συγκεντρώσεις και στον τύπο, ως ότου η μειοψηφία γίνει πλειοψηφία, επιτρέπει να ελπίζουμε σε κάτι τέτοιο.*

Κ. Μαρξ: Εγώ σ' αυτό το ζήτημα δεν είμαι τόσο αισιόδοξος, όσο εσείς. Η αγγλική αστική τάξη πάντοτε εμφάνιζε την ετοιμότητά της να αποδέχεται την απόφαση της πλειοψηφίας όσο η ίδια έλεγχε μονοπωλιακά το δικαίωμα ψήφου. Αλλά, πιστέψτε με, τη στιγμή που θα βρεθεί στη μειοψηφία στα ζητήματα που θεωρεί ζωτικής σημασίας, τότε θα έχουμε εδώ έναν νέο πόλεμο των δουλοκτητών...

1 Συνέντευξη του Κ. Μαρξ στον ανταποκριτή της εφημερίδας «*THE WORLD*» για τη Διεθνή, που δόθηκε στο Λονδίνο, την 3η Ιουλίου 1871.